

POTRIES EN FESTES 2013

DEL 19 AL 24 D'AGOST

POTRIES
Patrimoni Viu

SALUTACIÓ DEL RECTOR

Benvolguts amics i amigues de Potríes:

Després de 22 anys absent em dispose a celebrar de nou amb tots vosaltres, de forma inesperada, les festes patronals del poble en les que és peça clau la baixada del Stm. Crist de l'Agonia des de la seua ermita del Calvari, cap a ella s'eleva la mirada de tota la població que la té com a signe d'identitat local. La pujada del Stm. Crist finalitza uns dies d'aplec festiu en el que es multiplica el nombre dels veïns de Potríes.

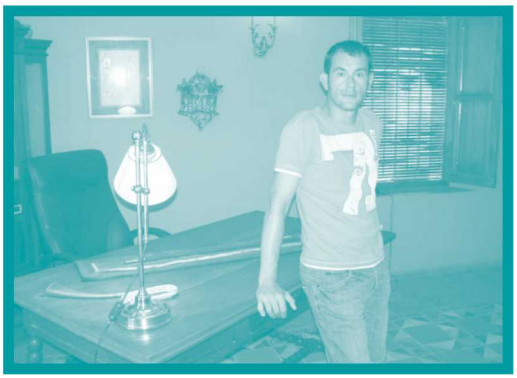
Però el Stm. Crist no baixa ni puja a soles sinó que ho fa acompanyat de la Mare de Déu. D'aquesta manera celebrem el nucli de la nostra fe: que Crist, com diu la carta de St. Pau als cristians de Filips 2, 6-11, s'abaixà fins a passar com un home qualsevol i fou exalçat pel poder de Déu Pare per damunt de qualsevol altre nom, per a que també nosaltres ens fem humils servents de Déu en l'atenció servicial als germans i germanes necessitats i així aconseguim també un dia gaudir d'una condició humana plenament recuperada en Déu.

La Mare de Déu ens acompanya en aquesta tasca redemptora junt al seu Fill convertint-se per a tots nosaltres en un model de seguiment de Crist.

Que la participació en aquests esdeveniments festius ens ajude a reviscolar la nostra fe.

Mossèn Josep Escrivà Gregori.

SALUTACIÓ DE L'ALCALDE

Amigues i amics, veïnes i veïns:
La tradició del nostre Potries ens porta cada any a commemorar l'acabament de l'època estival amb la celebració de les nostres Festes. Però eixa "tradició", tot i que ha mantés la seua essència, és a dir: la culminació d'una època de descans i vida en comú de tot un poble abans de reincorporar-se a la vida quotidiana hivernal, de treball i recolliment; ha anat adaptant-se als canvis dels temps.

Fa ja molts anys, quan la nostra societat local estava basada essencialment en l'economia agrària, celebraven les Festes a octubre, donat que era en aquell moment quan començava el treball intens a les explotacions agrícoles, i marcava el principi de l'hivern. Era la fi, d'aquella època de vida en comú. Amb el temps, i amb els canvis en els sistemes econòmics, i de l'estil de vida, s' han anat avançant les fetes fins a finals d'agost, donat que a la societat moderna, és més comú gaudir només d'un mes de descans i l'activitat tarongera ha anat avançant el seu inici. Este fet, ha marcat una "renovada tradició", les que ara anomenem "Festes d'Agost", que mantenen l'esperit de celebració original de final de l'estiu, però que s'han adaptat als nous temps.

Una cosa semblant ha passat amb el que ha sigut una part essencial de les nostre festes, "la cordà", que ha hagut d'adaptar-se als nous temps i amb molt d'esforç, anem trobant entre totes i tots, una forma de mantenir viva eixa part de la nostra festa.

Enguany, després del "susto" que patírem l'any passat, que afortunadament no va passar d'això, ens trobem amb una nova limitació: la prohibició expressa de les autoritats a disparar la "tradicional traca del dia de Crist". És evident, que no podem demanar responsabilitat a aquells que encenen foc a la muntanya, i nosaltres posar-nos a disparar focs d'artifici. Les autoritats son clares: no és una qüestió de prevenció, és simplement una irresponsabilitat encendre qualsevol cosa a la muntanya al mes d'agost", i amb el cor en la ma: tenen raó, per molt dur que em resulte dir-ho.

Enguany no podrem comptar amb este tradicional element de la festa, però això no és necessariament un adéu, és un fins aviat. Com ja va passar amb la cordà, podem entre totes i tots, pensar i idear una forma de mantenir, encara que siga en part, eixa part de la festa.

Però no oblidem, que els castells, les traques, la música, ... no son la fi de la festa. La finalitat de els nostres festes ha sigut sempre i continuarà essent-ho, la culminació d'una època en la qual el cicle de vida anual ens permet una major vida en comú a totes les veïnes i tots els veïns, un retrobament amb els que han hagut d'anar-se'n fora del poble i tornen per compartir una part de la vida amb els seus,.. I això, potrieres i portiers, ni ha canviat, ni canviarà mai. Cadascun dels elements de la festa no son més que un mitjà per a que eixa veritable finalitat s'acomplesca.

Per això, Potrieres i Potriers, veïns i vinguts, fem que aquestes Festes d'Agost , quan més cal, perquè totes i tots estem en moments complexes, s'acomplisca la essència real de la nostra tradició, i vivim, com sempre hem fet, amb la màxima plenitud i solidaritat les nostres Festes, i agraïm un anys més, els esforços de les persones, que durant l'any, han treballat, ells i elles sí, perquè la vertadera tradició continue viva.
Bones Festes a totes i a tots.

JuanFer Monzó,
Alcalde de Potries

POTRIES

DILLUNS 19 D'AGOST

18:30 h. Berenar per als xiquets i xiquetes Confrares a la Casa Abadia.

21:30 h. Passacarrer pels carrers del poble amb les Bandes Participants.

22:00 h. XIV Festival de Bandes de Musica .
Amb les unions musicals, Centre Musical Beniopa i Sant Blai de Potries.

00:30 h. La Confraria del Crist organitza una Discomobil al recinte Firal per ambientar la setmana de Festes.

Animem a tots els veïns i veïnes a fer comboi per tal d'engalanar els carrers per a les nostres festes i deixa manera farem més poble i més festa.

DIMARTS 20 D'AGOST

Festa de Santa Rita

12:00 h. Cercavila cap al Centre Social i Cultural.

12:30 h. Trasllat de la imatge de Santa Rita de la Llar del Jubilat a l'Església i Missa a Santa Rita

13:30 h. Volteig general de campanes i senyals de trons.

Festa de la Baixà

18:45 h. Exhibició de ball " DANCE 80 " a la Plaça del poble , amb les alumnes de Mònica Martínez.

20:15 h. Cercavila pels carrers del poble amb les Comissions de Festes i la Corporació Municipal, acompanyats de la Banda del poble.

21:00 h. Processó. Baixada de les imatges del Santíssim Crist de l'Agonia i de la Divina Pastora des de l'Ermita fins l'Església.

00:30 h. Revetlla a la Plaça del poble amb el TRIO JEM **.**

POTRIES

DIMECRES 21 D'AGOST

Festa de la Verge del Carme

8:30 h. Despertà pels carrers del poble amb música festera!!! En acabar esmorzar per a tots els resistents, la confraria pagarà el gasto de taula.

11:30 h. Animació infantil a la Plaça del Poble.

12:30 h. Cercavila de les confrares , **les confrares que vulguen eixir al passacarrer que acudeixen a la Plaça del Poble, per anar totes juntes.**

13:00 h. Solemne missa en honor a la Verge del Carme cantada per la Coral de Potries. En acabar, Mini Mascletà.

En acabar, Vi d'Honor de Confrares al Molí Canyar, animeu-se que sempre ho passem bé i tot fa festa.

18:00 h. Animació infantil a la Plaça del Poble.

21:00 h. Cercavila de les confrares , **recordeu que eixirem de la plaça totes juntes.**

21:30 h. Processó en honor a la Verge del Carme.

En acabar es dispararà un castell de focs d'artifici a càrrec de la pirotècnia Borredà.

00:30 h. Revetlla a la Plaça del Poble amb l'orquestra **ZEPPELIN BAND.**

Un any més, volem agrair a les confrares i poble en general la seva col·laboració per mantindre viva la Festa.

BONES FESTES A TOTES I TOTS I VISCA LA GENT DE POTRIES

RECORDEU QUE TOTES HEM D'ACUDIR A LA PLAÇA PER ANAR ALS PASSACARRERS.

DIJOUS 22 D'AGOST

Festa de la Divina Pastora

8:30 h. Despertà de BATUKA pels carrers del poble acompanyats amb la Xaranga Bataclan de Xaló.

12:30 h. Cercavila de confrares de la Divina Pastora, **les confrares que vulguen eixir al passacarrer que acudeixen a la Plaça del Poble.**

13:00 h. Missa solemne en honor a la Divina Pastora.

18:15 h. Tradicional cavalcada de disfresses, en acabar es repartiran gelats per a refrescar.

21:00 h. Cercavila de Confrares de la Divina Pastora per anar a la processó, **les confrares que vulguen eixir al passacarrer que acudeixen a la Plaça del Poble.**

21:30 h. Solemne processó en honor a la Divina Pastora. En acabar , castell de focs d'artifici a càrrec de la pirotècnia AITANA.

00:30 h. Revetlla a la Plaça del Poble amb la **Discomobil ACTIVA SHOW** .

Les Confrares de la Pastora volem agrair-vos a tots els veïns/nes la vostra col·laboració amb la festa i desitjar-vos Bones Festes a totes i tots.

ANIMEM a tots/es els Joves a que siguen Confrares així continuaran les nostres festes!

RECORDEU QUE TOTES HEM D'ACUDIR A LA PLAÇA PER ANAR ALS PASSACARRERS.

POTRIES

DIVENDRES 23 D'AGOST

Festa de la Verge del Pilar

8:30 h. Despertà pels carrers del poble.

12:30 h. Cercavila de confrares del Pilar, **els confrares que vulguen eixir al passacarrer que acudeixen a la Plaça del Poble.**

13:00 h. Missa solemne en honor a la Verge del Pilar.

18:30 h. Masterclass de Zumba a la plaça del poble, **ANIMEU-SE TOTS GRANS I MENUTS** que ho passarem be, en acabar algo hi haurà per a refrescar.

21:00 h. Cercavila de confrares del Pilar acompanyats de la Banda del poble,

21:30 h. Solemne processó en honor a la Verge del Pilar .

22:30 h. MASCLETÀ NOCTURNA al Recinte Firal, a càrrec de la pirotècnia Europlà.

00:30 h. Revetlla a la Plaça del Poble amb l'orquestra **TABARCA**

Els Confrares del Pilar volem agrair-vos a tots els veïns/nes la col·laboració amb la festa i desitjar-vos Bones Festes a totes i tots.

RECORDEU QUE TOTES HEM D'ACUDIR A LA PLAÇA PER ANAR ALS PASSACARRERS I SOBRE TOT QUE LA FESTA LA FEM LA GENT DEL POBLEEEEEEEE!!!

DISSABTE 24 D'AGOST

Festa del Santíssim Crist de l'Agonia

8:30 h. Despertà pels carrers del poble amb Batukada i Trons.

12:00 h. Animació infantil de Castells aquàtics a la plaça del poble .

13:30 h. Passacarrer amb la banda per acompanyar als Confrares .

14:00 h. Mascletà a càrrec de la pirotècnia Dragón, **al Recinte Firal.**

16:00 h. Animació infantil de Castells aquàtics a la plaça del poble .

18:00 h. Teatre de Màgia a la Plaça, i refrigeri de granissat i fartons per als presents .

20:00 h. Cercavila de confrares del Crist, **els confrares que vulguen eixir al passacarrer que acudeixen a la Plaça del Poble.**

20:30 h. Missa solemne en honor del Santíssim Crist de l'Agonia acompanyada per la Coral de Potries.

21:30 h. Solemne processó i pujada del Crist i la Divina Pastora a l'Ermita.

En acabar Gran Castell de focs d'artifici a càrrec de la pirotècnia Dragón**.**

01:00 h. Revetlla a la Plaça del Poble amb l'orquestra

La Confraria del Crist un any més volem Agrair a tots els Confrares, veïns i veïnes, i a les empreses per la seva col·laboració amb la festa grossa del poble. Animar a tots els homes casats, a que sigueu membres de la confraria, perquè creguem que som nosaltres es que tenim l'obligació de fer-li la festa al Crist, i tots deguem estar ahí.

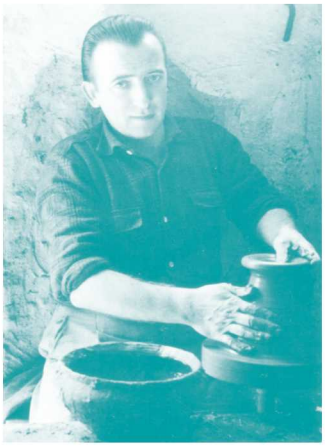
BONES FESTES A TOTS I TOTES

EN FESTES

El TORN NO RODA A POTRIES

SALVADOR TARRASÓ MARTÍ

AD MEMORIAM

Al més de febrer ens va deixar el darrer terrisser viu de Potries, Salvador Tarrasó Martí. Un home bo, treballador incansable, que estimava amb el cor un vell ofici, el de terrisser. Un ofici que havia aprés des de menut dels seus avantpassats també terrissers. Als darrers anys, la seua actitud activa i desinteressada, els seus records, coneixements i habilitats, han estat fonamentals per la recuperació de la memòria del passat terrisser de Potries (com podreu comprovar a les pàgines següents).

Sempre estava dispost a col•laborar, be contant-nos de tant en tant, a xerrades interminables, detalls i detalls del magnífic llegat cultural que atresoraven els seus records. Per a mi, personalment, va estar un llibre obert, em va ajudar moltíssim a identificar la producció de Potries, a comprendre millor totes i cadascuna de les fases del procés de producció, quins eren els noms de les

cassoles, com s'enfornava, que era calcigar o com se feia una cassola a botjar.

O, quan assegut al torn amb el davantal blanc i fang, et acomboiava per que t'embrutares les mans de fang amb ell al torn, aquest fet resultava una experiència inoblidable, sentir el fang fresc a les mans i depenent de com explicava Salvador que havies de posar-les i fer pressió, t'eixia un plat, un perol o una cassola, és màgic. Però, sobre tot, li agradava que ho feren els xiquets i xiquetes, sabíem que podíem comptar amb ell a l'hora de programar visites escolars, escoles d'estiu o cursets, sempre ens rebia amb un somriure a la seua planta baixa, on tenia els torns i tota la producció dels darrers anys.

Recorde un sant Blai, a punt de tancar la carnisseria que tenien a casa, ell i la seua dona Reme Monzó, que montà al carrer del Cup el torn de peu que li va regalar la família al Nadal anterior. Va estar tot el cap de setmana emocionat, estava feliç pegant-li puntades a la roda, modelant al torn les peces que recordava i fent barrets amb un munt de persones que es sorprenien de veure'l, tot un espectacle. Però, també li va provocar una lesió al genoll que va durar un parell de mesos, des d'aleshores, per aquestes exhibicions, Salvador utilitzà un torn elèctric.

Per tot això, i més, a mode d'agraïment i homenatge, hem decidit incorporar al llibre de les festes del poble, el resum de dues gravacions sonores realitzades al mes d'abril del 2008 a la casa de Salvador i Reme.

Descansa en pau Salvador i gràcies per tot.

L'entrevistat

Salvador Tarrazó Martí nasqué a Potries l'any 1930. Els seus pares eren Simeón Tarrazó Domínguez i Consuelo Martí Bolinches. Salvador era el darrer de cinc germans: Simeón, Consuelo, Vicent i Concha el precedien. Complits els trenta anys, l'any 1960 es casà amb Reme Monzó Cabrera, amb qui tingué

una filla, Reme Tarrazó. Després de treballar durant dècades a terrisseria pròpia de la família, quan el negoci davallà (anys seixanta), habilità la casa obrador com a carnisseria. Activitat que va desenvolupar junt a Reme fins la jubilació i el tancament d'aquest negoci.

Temàtiques de l'entrevista

1-L'escola. De ben menut Salvador assistia a les classes que donaven les monges trinitàries instal•lades al poble (a l'actual Centre Social i Cultural). Anys endavant anava a l'escola municipal, situada a l'ajuntament. Segons ens conta l'aula era on ara està el despatx de cultura. Xiques i xics eren segregats. En acabar, des dels catorze anys, rebia classes particulars.

2- El poble. Tot i que la majoria de carrers eren de terra n'havien alguns d'empedrats -amb pedres extretes del riu Serpis- com els del Cup i Sant Joan Baptista, per exemple.
Contràriament al que sol ocórrer ara, adés les cases tenien sempre la porta oberta. A la nit la gent s'asseia al carrer per xarrar: "Agarraven dos o tres cases i xarraven, i passaven la nit." Tal era la gernació que, en tornar de festejar a casa, Salvador recorda com havia de saludar, constantment, als qui estaven a les voreres conversant. Un altre costum ja perdut era el de tractar amb deferència les personalitats del poble com ara els mestres i el rector. Calia adreçar-se'ls, en castellà, al veure'ls, per saludar-los ("Buenos días; Buenas tardes"). Al darrer, fins i tot, li besaven la mà en senyal de respecte.

Tot i viure la seua infantesa a la guerra i els anys immediatament posteriors, com la resta de xiquets, sempre trobava estones per a jugar i divertir-se. A Potries jugaven al canut i el rai (tirar una moneda a la paret mirant d'endevinar si cauria de cara o de creu). O a "fava, munta i calla" on cada participant havia de botar per situar-se damunt dels anteriors. Qui no podia es col•locava darrere i "n'àem fent el rastre." Però la passió de Salvador era tota una altra: "I jo a la meua, la meua locura ha sigut juar a pilota." I no era l'únic, en aquella època eren moltíssims els qui practicaven el nostre esport autòcton. Àdhuc arribava gent d'altres pobles (l'Orxa, la Font) per disputar partides de nivell a Potries. Gairebé qualsevol carrer els servia de trinquet improvisat. La llista de llocs on bregar pels quinzes era extensa: al Carrer Boamit, des del forn de Guillem a l'altura del pou de la Bomba; al carrer de Dalt, al d'Enguix, al carrer Major, al de Sant Salvador, etcètera.

3-La guerra. Com en qualsevol altra família les conseqüències, de tot tipus, del conflicte es feren sentir a casa de Salvador. D'una banda el seu germà Vicent anà a lluitar al front de Toledo i a Madrid. S'estigué dos anys per tornar al poble finalitzada ja la contesa. La família, i també "moltes persones del poble" li enviaven per correus, des de Gandia, paquets amb menjar. Per l'altre cantó Simeón (a la fotografia) romangué amagat una bona temporada per a escapar de l'allistament: "Mon pare diu: "En un que vaja a la guerra, ja n'hi ha prou." L'amagatall era una habitació al pati tapada per una porteta amb reixa de ferro. Els milicians del poble sovint es personaven a la casa per buscar-lo, fins i tot regiraven sota el llitet de Salvador. Ni tan sols l'albiraven. Si quan conscientment miraven de trobar-lo i no reeixien, l'atzar féu que

un home el veiés quan Simeón guaità per la finestra en escoltar soroll. Era el tio Jaumet (Llorens) que havia entrat per recollir una tela que li havia encomanat a son pare de dur des de Vilallonga per a una gàbia de gallines. Malgrat ser un home molt polititzat, "fortet", no digué que l'havia vist a ningú. Actualment encara mantenen una bona relació amb ell. També el descobrí el propi Salvador. Estava fart que sa mare li manara de donar a menjar als animals just quan servia el dinar a taula. La dona aprofitava aquells instants per dur-li el plat a Simeón. Però un dia, com que als xiquets els pot la curiositat, aconseguí vore'l. Per tal d'estalviar-se el risc que suposava ser un desertor Simeón acabà anant a Xàtiva, per presentar-se a files. Serví, de primer, a Villagordo del Cabriel. Seguidament a Vilamarxant. Acabades les obligacions militars tornà a casa. Allí es retrobà la família al ple.

POTRIES EN FESTES

4- L'aprenentatge de l'ofici. Salvador començà de ben antuvi, als huit anys, a iniciar-se en la feina terrissaire. Ho féu a la casa d'obrador on vivien, amb son pare, qui estava acompanyat del tio Tomás de Dénia. Tenien un torn elèctric però, com que la llum acostumava a anar-se'n, també un de peu. Al caliu del pare i l'oncle Salvador s'ensenyà a fer-lo servir. Així, en morir als cinquanta-nou anys el primer, el nostre informant coneixia les nocions bàsiques de l'ofici.

5-El treball terrisser. Per tal de dur avant, amb garanties, la feina de terrisser –sempre exigent i pesant- Salvador es rodejà d'un grup de xicots als quals ensenyar l'ofici a canvi que l'ajudaren en la feina. Entre d'altres, Antonio Domínguez, l'agutzil; Santiago, Jesús "el Sagalet", que fou jutge; Manolo, Simeón fill, el seu nebot, "Que mo l'ham criat mosatros!" assegura Salvador.
Com a matèria primera Salvador recorria a l'argila roja (apta per fer ceràmica de foc) i, també -i inusualment- a la blanca (per fer altre tipus d'objectes). Totes les cases d'obrador s'aprovisionaven amb escreix d'argila fins tindre'n la quantitat suficient per treballar durant mesos i mesos, sovint l'any sencer. Aquesta "collita" de terra tenia lloc els dies d'estiu. De bon matí el terrisser interessat, amb el seu burro, i dos homes llogats a l'efecte amb els seus (acostumanven a ser llenyaters, com ara Salero i Godalla) es desplaçaven a la muntanya. Podien necessitar un màxim de set o huit animals per a transportar la terra extreta, cadascun d'ells guarnit amb una sàrria i vora deu cabassets d'espart. De primer picaven la terra amb un pic llarg i el llegó. Ultra això l'escampaven i la distribuïen en cabassos d'espart. Finalment la càrrega era duta pels animals fins el poble. Amb el pas dels anys, però, el procediment s'accelerà al disposar d'un camió per traslladar, dels turons al poble, el material. La durada de la recollida de terra era variable, amb un màxim de mig mes. L'àmbit d'actuació espacial dels llenyaters de Potries s'estenia fins l'Orxa i Llutxent, a la Vall d'Albaida. Calia molta llenya per abastir no només als terrissaires, també les fleques del poble.

Arribada l'argila a la casa d'obrador s'engegava el seu tractament. Inicialment llançaven la terra al bassó i l'acompanyaven amb aigua. Aquesta la pouaven de les séquies on uns burros carregaven sis cànters fins al taller. Una dita endevinalla aprofitava la presència dels burros amb anganells per fer broma: "Set boques i una amb dents. Set panxes i una en melic. Set culs i un en rabo." Calia remenar a consciència aquella massa amb posts de fusta per a aconseguir formar una pasterà en condicions. Assolida aquesta garbellaven el material a través d'una boca que comunicava el bassó (de reduïdes dimensions) amb la bassa, més extensa. Només passava la terra finiua. El següent pas era transvasar el fang de la bassa al dipòsit de fang. Acumulat al dipòsit, cada nit es tractava el fang per preparar-lo de cara al seu treball a l'endemà. Calia arruixar la part superior per mantindre un mínim grau d'humitat.

Eixe mateix fang era manegat fins fer-lo a pilots, que s'estenien com una una tortà, "com si fóra de coca, aixina de gran" i eren llançats a les parets d'algeps del taller. Allí s'estaven entre una i dues hores, apegats, mentre l'algeps xuclava l'aigua del fang, completada l'absorció les coques queien al piso. Ja de dia apilaven les coques a la sala del torn fins bastir "una muntonà més alta que jo." Era arribada l'hora, llavors, de calcigar. Aquesta acció consistia a xafigar l'amuntegament des del cim estant, descalç o amb espardenyes d'espart. L'objectiu era igualar el fang, açò és, fer que tot ell participara de les mateixes condicions de plasticitat: ni massa bla ni

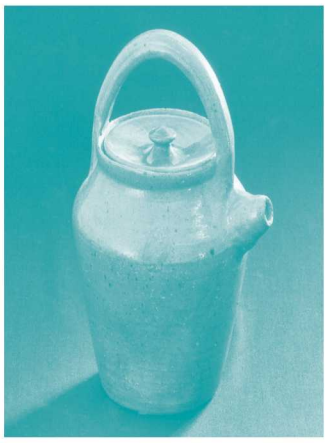

dur en excés. Havent calcigat el fang l'escampaven i el retallaven, amb una corbella, per donar-li la fesomia desitjada. Però quan semblava que la cosa avançava tocava fer un pas cap arrere, la segona calcigada, per fer extremament compacte el fang: "I asco, i féem atra volta la mateixa faena."

En finir, definitivament, la calcigada tallaven al banc del torn el fang fent pilots, cada pilot rebia el nom de pella. Després passaven al torn per donar-li forma. Això sí, "no deixaes de pegar-li pataes, ah?" per mantindre'l unit i igualat. Allò era el modelat. Mentre durava aquesta fase solien tindre a tocar un exemplar de l'objecte que pretenien dissenyar per tal d'usar-lo com a referència visual de les dimensions que calia donar-li a la peça novella. Després del modelat les cassoles fondes se situaven a sobre d'un siti mentre que les planes descansaven damunt d'un plat. Tot seguit pujaven la producció a la cambra mirant d'evitar el possible el contacte amb la llum solar perquè, encara tendres les peces, podia obrir badalls a la seua superfície. Calia que els objectes s'assecaren al ritme just. Si el procés s'escurcés podien guerxar-se (fer-se tortes).

Així que les peces s'assecaven es procedia al seu envernissament. El vernís els arribava via tren, procedent de la localitat de Linares (Jaén). L'empresa Viuda de Donderis s'encarregava que el material arribés a València. Era Boix, qui tenia una agència a la Plaça del Prado de Gandia, el que transportava el vernís de la capital a Potries. De vegades aquest arribava en forma de pols. Els terrissers potriers estaven en desacord amb el format perquè bufava les peces, que acabaven amb bambolles. Preferien que els arribés sòlid per poder preparar-lo adientment ells mateixos. En eixos casos picaven el vernís fins donar-li una estructura granular: "pues com l'arròs, un poquet més grosset." Després remenaven la matèria al molí del vernís, que era manual, fins aconseguir una textura parella a la farina. Per a que l'envernissat complira les expectatives l'objecte havia de tindre un punt, concret, d'humitat. A continuació, el vernís "afarinat" el mesclaven amb aigua i mineral (Salvador no acaba de recordar-lo).

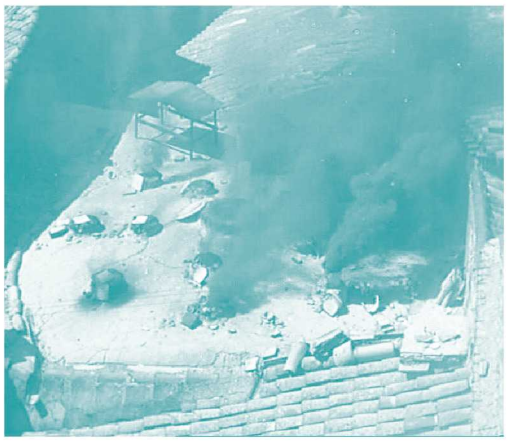
Una vegada envernissades les peces ja només quedava la fase final: enfornar-les. Mentre la dona i un xicon li acostaven les peces ell era l'encarregat d'introduir-les dins del forn. Com que el forn de dalt era redó ho feia en forma circular. A la banda inferior ficava cassoles i testos defectuosos per a que agafaren les impureses del foc i protegiren la resta.

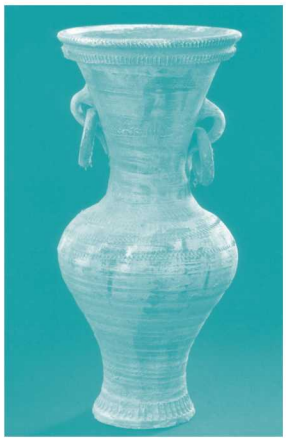

Com que "eixien rasposes" eren venudes a baix preu per a fer monges. A més les regalaven per a fer cucanyes. Les peces més fines (perols, gerrots) se situaven enmig per a minimitzar la possibilitat que es lleparen (s'apegaren entre elles). Col·locada tota l'obra dins del forn es recorria a cassoles velles per a tapar les boques del forn. Una enfornada podia durar, perfectament, entre vint-i-cinc i trenta-dos llargues hores.

POTRIES EN FESTES

El procés de preparació del foc era lent i començava a les dotze de la nit. La fase inicial consistia a templar el forn llançant-li soquetes de llenya durant tres o quatre hores. Quan "ja ascomençava ell ja, a posar-se en, en...en força" li abocaven, pausadament, trossets d'argelagues. Cap a la una del migdia començaven a introduir-hi ja argelagues senceres. Però no ho feien tot d'una sinó en caldes, açò és, abocant l'argelaga en dos tombs, separats cadascun d'ells per un quart d'hora. Tan bon punt la vora dels objectes desprenia lluentor "és quan ascomençàem a tirar-li més a pressa." Havia, aproximadament, una quinzena de forats voltant el forn de dalt. Per tal de conèixer el punt on la cocció estava completada deixaven caure una rama de romer. En encendre's la flamada l'enlluernament permetia de vore l'estat de les peces. No tot acabava ahí, doncs "aguardàem un parell de dies, per lo menos" passats els quals anaven obrint el forn poc a poc. Les peces cuites al forn de baix, al estar més a prop de la flama, eixien amb una coloració més fosca.

Una vegada cuits els objectes s'apilaven a la cambra per al seu emmagatzematge. La trajectòria professional de Salvador, quant a la terrisseria, pot dividir-se en dues etapes: de primer predominen les cassoles, més endavant s'especialitzarà, sobretot, en macetes i àmfores.

6- Paco Pi i la decoració frustrada. D'entre les diverses anècdotes de que Salvador en fou testimoni ens dóna compte de l'intent que, mancomunadament, dugué a terme – a la pròpia casa d'obrador- amb Paco Pi, conveí del poble i afeccionat a la pintura, qui treballava a un rajolar. Paco li proposà d'aprofitar la seua passió per l'art pictòric per tal de decorar les cassoles. L'intent no tingué el resultat desitjat: "mos va eixir tota, tota bolliua, tota aixina plena de (...), com si foren granets."

7- Encàrrecs especials. Salvador ens informa d'algunes de les comandes més sonades que els arribaren. L'hotel Bairén, acabat d'inaugurar a Gandia, els demanà diverses tandes de cendrers. Com que els clients se'ls quedaven a manera de souvenir o record sovint havia de reemplaçar-los. Aquestos cendrers, la qualitat dels quals anà baixant per expressa indicació de l'hotel per reduir les despeses, tenien un format pla, envernissat per dins i per fora.

Altre negoci gandienc, l'As de Oros, inicialment emplaçat al Carrer Major de la ciutat es fixà en ell per fer-li una comanda singular: recipients xocolaters en forma de fal•lus amb els testicles incorporats. Salvador conta el cas un pèl nerviós ("Jo vaig dir: Xe, això no vullc fer-ho jo!"). Els objectes tenien un acabat massís i envernissat. Aquest darrer, realitzat per les aprenents de la casa d'ofici de Potries, no acomplí les expectatives: "Bah! M'ho vaen regalar! El vaen, el vaen fer tot tort!" En donar-li massa foc (regalar) les peces es torçaren quedant, a més, bambollejades.

També els Melers (com ara Eduardo) de Marxuquera li trameteren bons encàrrecs. Destaquen els gerrots, amb anses, per emmagatzemar mel. Una vegada lliurats els embolcallaven amb una cinta de cel•lofana on es llegia "Miel del Mondúver" o "Miel Mondúver". Endemés feia gerrots per a l'emmagatzemament d'oli que tingueren una bona acceptació al mercat: "I tenia... tenien això, van tindre un èxit a més no poder." Però aviat la producció terrissera d'Agost, verdosa, esdevingué un entrebanc amb el que no comptaven. La competència fou insostenible i acabà anorreant l'ofici terrisser a Potries. El fang agoster té la particularitat que "és genuíssim, blanquinós amb molta càrrega de cal."

8- La venda als mercats. Era a sa mare, Consuelo, a qui corresponia de vendre la major part de la producció resultant de la casa d'obrador. Ho feia pels mercats de la comarca. A Gandia: el de la plaça de l'Ajuntament, diari, i el de la plaça del Segó, setmanal; a Palma, Ador i Vilallonga. En tots aquestos pobles i a la ciutat havia qui li deixava un espai a manera de traster per dipositar el producte sobrer. Per donar-li eixida al material aquest era carregat al carro per Salvador pare i Simeón. Miraven de tindre el vehicle curosament protegit (amb fusta a la base i els laterals, coberts amb malles; palla al davall, "n'hi havia un toldo darrere" que tapava la càrrega, etcètera) per esmorteir l'efecte causat pels clots i irregularitats d'uns camins i carreteres encara per asfaltar. Tant el carro com els animals que l'arrossegaven tenien en el pati de la casa la seua particular cotxera. Per la seua banda Simeón es dedicava, entre d'altres qüestions, a vendre part de la producció a l'àrea de la Marina (Benissa, Altea, Benidorm). Arribats a cada mercat calia pagar una mena d'exacció (el consum) pel gaudi de l'espai de que es disposava (la paradeta) per a comercialitzar el producte. Allí l'escampaven a manera d'aparador. No en treien massa, de les vendes. Tot just allò necessari per seguir endavant: "una misèria, una misèria, lo que es pagava." De fet el jornal (aproximadament d'un xavo o dos quinzets inicialment) era esquifit i no augmentava de manera apreciable sinó amb el pas del temps: "Segons n'àem (...) nava passant-mos el temps pos nava pujant el jornal!"

La venda dels productes terrissers dels Tarrazó no acabava ahí. Gràcies a comptar amb estació ferroviària pròpia enviaven pel tren, amb estibes d'espart, material a poblacions significades de l'interior valencià com ara Alcoi i Cocentaina. La cosa, però, excedia els límits del continent per perllongar-se fins Alger. Allí, pel vaixell, arribaven les cassoles en forma de peix que Salvador fornia: primer col•locant un pilot de fang al forn, refeia la vora després. Tot seguit li donava la forma del cul amb un ferret. Amb la base estructurada completava la resta de l'objecte. Per últim l'envernissava i l'enfornava. A més feia també cassoles partides, per cuinar dos menjars alhora, que solien tindre gent benestant com a compradors: "a... pa aquelles persones que, que, que eren un poquet més deixons... més refinaes." Es tractava, fonamentalment, de turistes estrangers instal•lats a la Marina.

Salvador ens conta un episodi certament esfereïdor. Ocorregué al bell mig del mercat de Vilallonga durant la guerra civil. Mentre la gent, tranquil•lament i quotidiana, duia a terme les seues compres el cel escopí una bomba. L'aviació franquista, conscient que molts republicans fugien del Grau i la plana als pobles més elevats, bombardejava la zona per delmar-los. L'impacte fregà el mercat "Una miqueta, a mà esquerra ".Tot i que la concurrència corregué a arrecerar-se a una ermita pròxima l'ona expansiva ferí greument un home, a qui hagueren d'amputar-li una cama.

En envellir sa mare foren Consuelo Monzó Cabrera, la nora, a Gandia i el seu home Simeón (a Palma, Ador i Vilallonga) els qui la substituiren. Es dóna la circumstància que ambdues cunyades (les mullers de Simeón i Salvador) eren germanes. Salvador ens fa cinc cèntims de com era el mercat a la ciutat ducal: abans existia un d'arredonit, a la plaça de l'Ajuntament, que esfondraren. Després, a la intempèrie, a diari, acudien "pues quatre o cinc paraetes" donat el caràcter de permanent del mercat. Fora, al carreró que comunica la plaça amb el carrer Major (carrer de Sant Andreu) havia un oliver i diversos negocis, com ara la carnisseria de Pepito Peris o una botiga de barrets. Just abans es trobava l'afilador, on acudien com en pelegrinatge el gros dels carnissers de la comarca per tal d'enllestir els seus ganivets.

Resum gravació sonora Salvador Tarrasó Martí.
C/ Cup 4, Potries 9 i 16 d'abril del 2008.
Per Albert Vazquez Blanco i Rafael Frasquet Soler.

Potries, estiu 2013
Albert Vazquez Blanco

AJUNTAMENT DE POTRIES

NORMES, RECOMANACIONS I APARCAMENTS PER ALS DIES DE FESTES

Queda terminantment prohibit tirar coets d'eixida, valencianes, borratxos o de qualsevol tipus.

Recordeu no aparcar als carrers per on passa de costum la processó.

Queda prohibit aparcar durant totes les festes a la plaça del País Valencià.

Les cases que estan prop del lloc on es disparen les mascletades, hauran d'evitar tindre roba estesa o d'altres objectes inflamables als patis interiors, terrats i balconades.

Per a major seguretat, es recomana mantindré les finestres entreobertes i les persianes baixades.

Queda prohibit l'estacionament de vehicles, per a les mascletades, en els trams afectats pel perímetre de protecció dels carrers de la Cantereria i Ermita.

ATENCIÓ: L'incompliment d'aquestes normes i recomanacions comportarà la sanció corresponent i la retirada dels vehicles per part de la grua.

PTRIES
Activitats Ajuntament de Potries

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ

Gerri 96 281 63 32